

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Youme
Mielenterveyden lähettäjä
kotoutumisen voimavarana

Valmennus 1

YOUME-lähettäjä
mielen hyvinvoinnin
edistäjänä

Valmennuksen 1 teemat:

- Mikä on YOUME-lähettiläs?
- Vapaaehtoistyö ja ammattiapu
- Mentori vapaaehtoisen tukena
- Mielen ja kehon terveys
- Hyvän mielen terveyden tuntomerkit
- Mielen terveyteen liittyvän stigman vähentäminen

Mikä on YOUME -lähettäjä

YOUME -mielen hyvinvoinnin lähettiläs

- YOUME-toiminnan ideana on tukea maahanmuuttajien kotoutumista kouluttamalla maahanmuuttajataustaisista henkilöistä vapaaehtoisia Mielen hyvinvoinnin lähettiläitä.
- YOUME-lähettiläs on vapaaehtoinen, joka toimii omassa lähipiirissään
- Toimintaan osallistuvat vapaaehtoiset käyvät läpi YOUME-valmennuksen
- Valmennuksesta lähettiläs saa tietoa ja työkaluja lähettiläänä toimimiseen.
- Valmennuksen jälkeen Mielen hyvinvoinnin lähettiläät jakavat tietoa mielen hyvinvoinnista omalla kielellään omassa lähipiirissään

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

YOUME- lähettiläs- toiminnan tavoitteena on:

- Lisätä maahanmuuttajien oikeaa tietoa mielenterveydestä, hyvinvoinnista ja omista vaikutusmahdollisuuksista
- Vähentää maahanmuuttajien mielenterveyteen liittyviä pelkoja
- Korjata mielenterveysasioihin liittyviä vääriä käsityksiä
- Vähentää maahanmuuttajien hoitoon hakeutumiseen liittyviä pelkoja
- Lisätä maahanmuuttajien oikea-aikaista hoitoon hakeutumista

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

YOUME - lähettilään tehtävät ja vastuut:

- Kertoa, miten mielenterveyteen voi itse vaikuttaa.
- Antaa ehdotuksia hyvinvoinnin tukemiseen, joita tuen tarvitsija voi ottaa tai olla ottamatta vastaan.
- Korjata mielenterveysteemaan liittyviä vääriä käsityksiä.
- Ohjata tarpeen mukaan ottamaan yhteyttä ammattilaiseen.
- Pitää päiväkirjaa käymistään mielenterveyteen tai hyvinvointiin liittyvistä keskusteluista.
- Osallistua mentorointiin ja huolehtia omasta jaksamisesta

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Mielen hyvinvoinnin lähettilään työskentelytavat:

- **Arkista** juttelua tai luottamuksellista keskustelua hyvinvointiin liittyvistä aiheista esim. ystävän, tuttavan, perheenjäsenen tai sukulaisen kanssa
- Keskusteluja kahvikupin äärellä
- Kävelyillä käymistä
- Tukisuhteenomaista toimintaa
- Hyvinvointiin liittyvien pienten ryhmätilaisuuksien järjestämistä
- Puheluita tai viestittelyä

Jokainen valitsee itselleen sopivan tavan toimia.

Vapaaehtoistyö ja ammattiapu

**TURVAPAikka-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Mielen hyvinvoinnin lähettilään työ on vapaaehtoistyötä:

- Vapaaehtoistyö ei korvaa ammattiapua, ammattiapu ei korvaa vapaaehtoistyötä eli molempia tarvitaan.
- Tärkeintä on olla läsnä ”ihmisenä ihmiselle”, vapaaehtoinen ei ole psykologi tai muu mielenterveystyön ammattilainen
- Vapaaehtoisella on erilainen vastuu kuin ammattilaisella tai ystävällä
- Vapaaehtoisen palkkio on muuta kuin raha esim. palkitseva tunne siitä, että pääsee tekemään jotain tärkeältä
- Vapaaehtoisen on tärkeää huolehtia siitä, ettei itse väsy
- Vapaaehtoinen mielen hyvinvoinnin lähettiläs saa tukea työhönsä mentoroinnista

Mentori vapaaehtoisen tukena

**TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Mentorointi

Mentorointi on YOUME-toiminnassa tapahtuvaa ohjausta, jolla pyritään tukemaan YOUME-lähettiläiden toimintaa ja jaksamista.

Mentoroinnin avulla pyritään lisäämään lähettilään tietoa mielen hyvinvoinnista ja sitä tukevista palveluista

Mentoroinnin aikana voi mentorilta kysyä neuvoja

HUOM! Sekä Lähettiläellä että mentorilla on toiminnan aikana ja sen jälkeen vaitiolovelvollisuus

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Miksi mentorointeihin osallistuminen on tärkeää?

- Pääsee jakamaan kokemuksiaan, niitä ei tarvitse kantaa yksin
- Saa kertoa onnistumisista ja saa itselle voimaa
- Mentori seuraa vapaaehtoisen jaksamista
- Viimeinen vastuu on työntekijällä, ei vapaaehtoisella

**TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Mielen ja kehon terveys

**TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Keskustelkaa
hetki
pareittain tai
ryhmässä:

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Mitä fyysinen terveys tarkoittaa teidän mielestänne?

Mitä on olla fyysisesti terve?

Mitä se ei ole?

Mitä sitten tarkoittaa mielenterveys?

Mitä on hyvä mielenterveys?

Mitä on huono mielenterveys?

Kehon terveys

- Fyysinen terveys
  - Keho toimii oikein
  - Tavallisista sairastumisista toipuu normaalissa ajassa (flunssat, vatsataudit...)
  - Ei sellaisia sairauksia, jotka vaikuttavat normaaliin elämään
- Hyväkin fyysinen terveys vaihtelee
  - Kehon terveyteen vaikuttavat bakteerit, virukset, ikääntyminen ja tapaturmat.
  - Keholla on omat puolustusmekanismit: esim. kuume ja refleksit
- Kehon terveyteen voi itse vaikuttaa: Ravinto, liikunta, uni.

TURVAPAikka-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Mielenterveys WHO:n määrittelemänä:

”Hyvinvoinnin tila, jossa ihminen pystyy näkemään omat kykynsä ja selviytymään elämään kuuluvissa haasteissa sekä työskentelemään ja ottamaan osaa yhteisönsä toimintaan.” – WHO, 2013

**TURVAPAIKKA-
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Pohdintatehtävä

Moni yhdistää sanan *mielenterveys* heti mielenterveyden ongelmiin tai sairauksiin ja pitää sitä huonona asiana.

Mitä sanaa teidän äidinkielellänne käytetään, kun puhutaan mielenterveydestä?

Onko se sana teidän mielestänne positiivinen vai negatiivinen?

Mitä merkityksiä sillä sanalla on?

Mistä se johtuu, että sillä on ikävä sävy?

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Mielenterveys

- Myös mielenterveys vaihtelee
  - Siihen vaikuttavat esim. muutokset ja vaikeat elämäntilanteet, stressi ja järkyttävät tapahtumat
  - On normaalia, että mieliala on välillä matalampi, välillä korkeampi.
- Mielenterveyteen vaikuttavat monet tekijät
  - henkilöhistoria ja kokemukset
  - elämäntavat
  - sosiaaliset suhteet
- Mielenterveydelle on hyväksi sopiva arjen rytmi, liikunta, monipuolinen ravinto, ihmissuhteet ja mielekäs tekeminen.

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Mitä mielenterveys on?

<https://www.youtube.com/watch?v=yeCkalwpVAs>

**TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Hyvän mielenterveyden tuntomerkit

**TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Hyvän
mielenterveyden
tuntomerkkejä
ovat
esimerkiksi:

- Kyky ihmissuhteisiin ja kyky välittää toisista
- Kyky ja halu olla toisen seurassa ja puhua toiselle
- Kyky puolustaa itseään ja selvittää vaikeuksiaan
- Kyky hallita ahdistusta ja sietää menetyksiä
- Kyky sopeutua muutoksiin
- Kyky olla luova, eli tehdä jotain uutta
- Kyky työhön, opiskeluun tai muuhun mielekkääseen toimintaan osallistumiseen
- Todellisuudentaju: kyky erottaa oma ajatusmaailma ulkoisesta todellisuudesta
- Hyvä käsitys omasta itsestä, siitä mitä sinä olet

Mielenterveyttä edistetään usealla eri tasolla:

1. Yksilötasolla

- tukemalla esimerkiksi ihmisen omia selviytymiskeinoja ja vahvistamalla toimijuutta.

2. Yhteisötasolla

- vahvistamalla sosiaalista tukea ja osallisuutta sekä lisäämällä lähiympäristöjen viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

3. Rakenteiden tasolla

- esimerkiksi turvaamalla taloudellinen toimeentulo ja tekemällä yhteiskunnallisia päätöksiä, jotka vähentävät syrjintää ja epätasa-arvoa.

(THL, 2019)

Mielenterveyttä edistetään yksilötasolla:

- Antamalla tietoa mielenterveydestä ja terveydestä
- Tukemalla terveellisiä elämäntapoja (uni, ruoka ja liikunta)
- Vähentämällä stressiä, lisäämällä keinoja sietää stressiä
- Tukemalla ihmisen omia selviytymiskeinoja ja toimijuutta
- Lisäämällä sosiaalista tukea

Näillä keinoilla myös YOUME-lähettiläät tukevat lähipiirinsä mielenterveyttä

Kehon ja mielen yhteys

- Keho ja mieli ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa ja vaikuttavat toisiinsa.
- Aina kun ihmisellä on jokin tunne, jotain tapahtuu myös kehossa.
- Voi olla vaikea erottaa, mikä tuntemus on kehossa ja mikä mielessä
- Kehon ja mielen välisen yhteyden tunnistaminen on tärkeää, koska sen avulla voi vaikuttaa omaan hyvinvointiin.

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Kotitaustan vaikutus mielenterveyteen:

- Mielenterveyteen vaikuttavat monet asiat, joihin ihminen ei itse voi vaikuttaa.
- Jotkin tekijät suojaavat, eli tukevat mielenterveyttä ja toiset voivat heikentää sitä.
- Nämä asiat vaikuttavat koko elämän aikana
  - Vanhempien kasvatustyyli ja asenteet
  - Materiaaliset olosuhteet (tulot/raha, ravinto, asuminen ja työ)
  - Työttömyys tai 'huono' työllisyys tai köyhyys työssä
  - Vanhempien yleisterveys ja mielenterveys
  - Äitiyden tukeminen ja sosiaalinen tuki
  - Koulutuksen mahdollisuudet (kielitaito, luku- ja kirjoitustaito)

Terveysteen ja mielenterveyteen vaikuttavat monet tekijät, joihin ihminen ei voi itse vaikuttaa. Kaikilla ihmisillä ei ole tasavertaisia lähtökohtia hyvään terveyteen.

(Poverty and mental health, 2016)

Heikentyneen mielenterveyden merkkejä ovat esimerkiksi:

- Pitkään jatkunut huono olo
- Univaikeudet; nukahtamisen vaikeus, heräily tai painajaiset
- Keskittymisvaikeudet, muistivaikeudet ja vaikeus oppia uutta
- Se, että ei halua ajatella menneitä vaikeita kokemuksia, vaan yrittää työntää ne pois ajatuksista
- Vaikeus rentoutua tai rauhoittua, koska keho on koko ajan aktiivinen
- Erilaiset fyysiset kivut ja säryt, joille ei löydy selkeää syytä
- Väsymys ja ärtyneisyys
- Muista ihmisistä eristäytyminen
- Turvallisuuden tunteen heikkeneminen

Huono psykykinen vointi

- Kun ihminen voi huonosti hänen havaintokykynsä on vinoutunut:
  - Masentunut näkee enemmän negatiivisia asioita
  - Traumatisoitunut näkee enemmän uhkaavia asioita
  - Vihainen näkee enemmän epäoikeudenmukaisuuksia
  - Uupunut näkee lisää kuormittavia asioita

**TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Mielenterveysongelmat

- Mielenterveysongelmat voivat näkyä erilaisina oireina eri ihmisillä
- ”Mielenterveyden häiriöt” = psyykkisiä oireita, joihin liittyy kärsimystä tai haittaa:
  - Masennus eli depressio
  - Ahdistus
  - Syömishäiriöt
  - Psykoosi
- Normaalit tunnereaktiot eivät ole häiriöitä

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Mielenterveyde
stä löytyy
luotettavaa
tietoa
seuraavien
sivujen kautta:

- www.mielenterveysseurat.fi/turku/serene/
- www.mielenterveystalo.fi/
- www.terveysportti.fi/terveysportti/koti

Mielenterveyteen liittyvän stigman vähentäminen

**TURVAPAikka-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO**

Euroopan unionin tuella

Stigma

- "Hullu" on vanha nimitys ihmiselle, jonka käytös poikkeaa muista ihmisistä.
- "*Hulluus*" merkitsee eri asiaa eri aikana ja eri kulttuureissa
  - mikä on "hullua" käytöstä, millainen ihminen on "hullu" jne.
- "Hullua" ja mieleltään "sairasta" tarkoittavat sanat ovat yleensä kulttuurista riippumatta halventavia ja häpeää aiheuttavia.
- Mielen ongelmat ovat pelottava asia jokaisessa kulttuurissa.
- Länsimaisen käsityksen mukaan kuitenkin melkein kaikesta voi parantua.

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

Stigma

- Väärä tieto, pelko ja häpeä pahentavat ihmisen tilannetta ja tekevät avun saamisesta vaikeaa.
- Mielen terveyden haasteet ja ongelmat ovat *todellisia, yleisiä ja hoidettavissa*.
- Mielen terveyden ongelmat *eivät* ole ihmisen oma ”syy” tai tee hänestä huonoa tai heikkoa.
- YOUME-lähettiläiden yksi tärkeä tehtävä on vähentää mielen terveyteen liittyvää stigmaa ottamalla asioita puheeksi ja keskustelemalla avoimesti sekä vähentämällä pelkoja mielen terveyteen liittyen.

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella